

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені М. П. ДРАГОМАНОВА**

ШОВШ КАТЕРИНА СТЕПАНІВНА

УДК 378.011.3-057.175:008(043.3)

**ФОРМУВАННЯ АКАДЕМІЧНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ
ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Київ – 2019

Дисертацією є рукопис.
Робота виконана в Національному педагогічному університеті імені М.П.Драгоманова, Міністерство освіти і науки України.

Науковий керівник – доктор філософських наук, професор
ДЖУРА Олександр Дмитрович,
Бурштинський енергетичний коледж
Івано-Франківського національного
технічного університету нафти і газу, директор.

Офіційні опоненти: доктор педагогічних наук, професор
ХОРУЖА Людмила Леонідівна,
Київський університет імені Бориса Грінченка,
завідувач кафедри теорії та історії педагогіки;

кандидат педагогічних наук
КОВТУН Оксана Анатоліївна,
ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький
Державний педагогічний університет
імені Григорія Сковороди», доцент
кафедри педагогіки, теорії та методики
початкової освіти.

Захист відбудеться 10 жовтня 2019 року о 14-30 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.053.01 у Національному педагогічному університеті імені М. П. Драгоманова, за адресою: вул. Пирогова, 9, м. Київ-30, 01601.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова (вул. Пирогова, 9, м. Київ-30, 01601) та на сайті університету <http://www.npu.edu.ua>.

Автореферат розіслано 10 вересня 2019 року.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

Л. П. Сущенко

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Академічне транскордонне співробітництво є пріоритетом розробки і реалізації методологічних принципів рівнозначно доступної привабливості освіти «без кордонів», освіти «для всіх». Академічний простір освіти, науки та інноватики покликаний реалізовувати багату міжкультурну спадщину автономії, рівноправності, академічних свобод навчальних закладів, принципів демократії сприяння мобільності учасників освітнього процесу для уможливлення пролонгованої зайнятості і конкурентної здатності педагогічних працівників.

Основним завданням формування європейського простору вищої освіти є всебічне поєднання освіти, дослідництва та інновацій, що симбіотично узгоджується з необхідністю формування та реалізації потенціалу академічної культури на рівні закладу, регіону, країни, а також міжнародної імплементації. Значну роль у втіленні принципів розбудови європейського простору вищої освіти відіграє академічна спільнота – керівники, викладачі, дослідники, адміністративний персонал, студентство та зацікавлені сторони з числа громадськості і роботодавців.

Суспільноперетворюючу роль відіграє ЮНЕСКО ООН, яка визначає принципи культурної політики сукупної єдності нації.

Всесвітня організація інтелектуальної власності (ВОІВ) (англ. – World Intellectual Property Organization (WIPO)) є одним із спеціалізованих агентств ООН, що було створене з метою забезпечити захист інтелектуальних академічних надбань на світовому рівні.

Міжнародний телекомунікаційний союз (англ. – International Telecommunication Union – ITU) виступив ініціатором Всесвітнього саміту з питань інформаційного суспільства та розбудови академічного простору, що відображені в підсумкових документах (Женевська Декларація принципів, Женевський План дій, Туніська Програма для інформаційного суспільства), мають історичне значення для втілення в життя мети створення відкритого для всіх академічного інформаційного суспільства.

Законодавчо-положними актами у цій сфері є Закони України «Про авторське право і суміжні права» (1993, 2001 р.р.), освітньо-наукову діяльність регулюють юрисдикції: «Про власність», «Про інвестиційну діяльність», «Про інноваційну діяльність», «Про інформацію», «Про наукову та науково-технічну діяльність», «Про професійних творчих працівників та творчі спілки», «Про доступ до публічної інформації» тощо, відповідні укази Президента України, постанови та розпорядження Кабінету Міністрів України.

Вирішення академічних проблем інформатизації освітньо-наукового простору у більшості розвинених країн здійснюється заходами програм і проектів «електронного уряду» (англ. – e-Government). В Україні актуалізація розвитку академічної культури інформаційного суспільства є невід'ємною складовою сфери уваги та діяльності Президента України, органів законодавчої і виконавчої влади. Ці питання регулюються низкою нормативно-правових актів, державних програм та законодавчих ініціатив «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки», «Про схвалення Концепції розвитку електронного урядування в Україні» та ін.

Науковий інтерес для дослідження викликають праці вчених щодо багатогранності

дефініцій у трактуванні архітекτονіки культури у: філософсько-антропологічному Е. Тейлора; філософсько-історичному А. Пеллена; філософсько-просвітницькому І. Пардера; історико-соціальному Е. Маркаряна; просвітницько-комунікативному Ю. Давидова; генетично-етиологічному А. Кребера, А. Швейцера; З. Фрейда, А. Моля; аксіолого-акмеологічному П. Сорокіна, В. Межуєва, І. Вайнберга; соціально-розвивальному У. Бекета, А. Радкліфф Брауна, К. Юнга, Б. Малиновського. Вагомий внесок у розвиток соціологічних досліджень семантики культури зробили: Л. Губерський, М. Каган, А. Кармін, В. Межуєв, Р. Мертон, Т. Парсонс, Н. Смелзер, П. Сорокін, С. Пуфендорф.

Питання фахової культури, її формування та розвитку стали об'єктом зацікавленості багатьох науковців, зокрема В. Кременя, В. Ткаченка, І. Зязюна, В. Кудіна, Ю. Палюхи, В. Вілкова, О. Салтовського, Б. Гаєвського, О. Романовського та інших. Нині активно досліджуються введені у наукових обіг поняття «академічна корпоративна культура» та «організаційна культура».

У дослідженнях Г. Балла, І. Беха, С. Гончаренка, І. Зязюна, О. Пехоти, В. Семиченко виразно визначені якості, які слід удосконалювати у професійній підготовці майбутніх фахівців у вищій школі.

Наукові роботи В. Боголюбова, П. Гусака, М. Корця, О. Матвієнко, Т. Саєнко, С. Яшник, W. Furmanek, W. Sobczyk, W. Walat охоплюють питання, пов'язані зі сферою вищої професійної освіти. Педагогічні інновації розвинуті Н. Дем'яненко, В. Паламарчук, О. Шапран, О. Шевнюк, О. Матвієнко. Філософію культури професійної підготовки всебічно досліджували В. Андрющенко, В. Бех; принципи професійного формування фізичної культури особистості – В. Ареф'єв, Є. Приступа, Л. Сущенко, О. Тимошенко.

Академічну культуру модернізації освітніх систем вивчали R. Barnett, T. Becher, D. Rhode, В. Гумбольдт, Г. Хоружий, Л. Хоружа, О. Семиног, Н. Рідей, Н. Костриця, І. Захаров, Є. Ляхович, І. Налетова, А. Вебер, М. Закович.

Актуальність теми дослідження зумовлена суперечностями між: суспільними запитами на академічно-компетентних педагогічних працівників та не відповідністю надаваних освітніх послуг закладами вищої освіти; потребою підвищення професійного реноме педагогічної професії й мотивованості нарощення потенціалу академічної культури педагогічних працівників, реалізації принципів академічної доброчесності та мобільності та відсутністю методологічного забезпечення освітньо-наукового процесу.

Суспільна значущість професійної підготовки педагогічних працівників, недостатня теоретико-методологічна розробленість означеної проблеми, виявлені об'єктивні суперечності зумовили вибір теми дослідження **«Формування академічної культури майбутніх педагогічних працівників у закладах вищої освіти»**.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Робота виконана в контексті реалізації статей Закону України «Про вищу освіту».

Дослідження виконувалися відповідно до теми Зведеного плану НДР сфери освіти, науки та інноватики «Теоретичні та методичні основи формування системи післядипломної освіти на засадах сталого розвитку» (Державний реєстраційний № 0117U004914).

Тему дисертації затверджено Вченою радою Національного педагогічного уні-

верситету ім. М.П. Драгоманова (протокол № 10 від 24 квітня 2014 року).

Мета дослідження – виявити, теоретично обґрунтувати та експериментально перевірити ефективність організаційно-педагогічних умов формування академічної культури майбутніх педагогічних працівників у закладах вищої освіти.

Відповідно до мети визначено **завдання дослідження**:

1. Здійснити аналіз наукової літератури щодо ролі академічної культури у розвитку освітніх інституцій та формування академічної культури майбутніх педагогічних працівників у закладах вищої освіти.

2. Теоретично обґрунтувати структуру академічної культури майбутніх педагогічних працівників; визначити критерії, показники та охарактеризувати рівні сформованості компетентності академічної культури майбутніх педагогічних працівників.

3. Розробити та обґрунтувати методичні засади формування академічної культури майбутніх педагогічних працівників, а саме: зміст процесу формування та методу організації.

4. Розробити модель формування академічної культури майбутніх педагогічних працівників у закладах вищої освіти.

5. Виявити та теоретично обґрунтувати організаційно-педагогічні умови формування академічної культури майбутніх педагогічних працівників у закладах вищої освіти та експериментально перевірити їх ефективність.

Об'єкт дослідження – професійна підготовка майбутніх педагогічних працівників у вищій школі.

Предмет дослідження – організаційно-педагогічні умови формування академічної культури майбутніх педагогічних працівників у закладах вищої освіти.

Методи дослідження. Для вирішення поставлених завдань, досягнення мети було використано такі методи дослідження: *теоретичні*: аксіологічний, понятійно-порівняльний (архітектоніки культури), функціональний (взаємодії людини та соціуму), комплексно-логічний (неосферна роль екологічної культури педагогічного працівника), системно-структурний (взаємин культури особистості педагога та професійного середовища) для здійснення аналізу щодо ролі академічної культури у розвитку освітніх інституцій та формування академічної культури майбутніх педагогічних працівників у закладах вищої освіти; структурно-логічний аналіз – для теоретичного обґрунтування структури академічної культури майбутніх педагогічних працівників; систематизація – з метою визначення критеріїв, показників і характеристики рівнів сформованості компетентності академічної культури майбутніх педагогічних працівників; класифікація, індукція та дедукція – з метою розроблення та обґрунтування методичних засад формування академічної культури майбутніх педагогічних працівників; моделювання – для розроблення моделі формування академічної культури майбутніх педагогічних працівників у закладах вищої освіти; систематизація та узагальнення – для виявлення та теоретичного обґрунтування організаційно-педагогічних умов формування академічної культури майбутніх педагогічних працівників у закладах вищої освіти; *емпіричні*: тестування, анкетування й опитування учасників освітнього процесу; спостереження за процесом формування академічної культури майбутніх педагогічних працівників у закладах вищої освіти; педагогічний експеримент для експериментальної перевірки ефективності виявлених і теоретичного обґрунтованих організаційно-педагогічних умов формування академічної культури майбутніх педагогічних працівників.

ків у закладах вищої освіти; *статистичні*: обробка результатів педагогічного експерименту, кількісний і якісний аналіз отриманих експериментальних даних.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що:

– *вперше* виявлено, теоретично обґрунтовано та експериментально перевірено ефективність організаційно-педагогічних умов формування академічної культури майбутніх педагогічних працівників у закладах вищої освіти, до яких віднесено: вільне волевиявлення свідомих рішень; свобода слова для кожного учасника ЗВО; вільний вибір свободи академічного пошуку; академічне наслідування вільного сприйняття від наставника до послідовника; академічна повага до наукових шкіл; розроблено модель формування академічної культури майбутніх педагогічних працівників у закладах вищої освіти, яка складається з цільового, теоретико-змістового, науково-методичного, діагностико-оцінного та результативно-релевантного блоків;

– *уточнено* структуру академічної культури майбутніх педагогічних працівників; критерії (репродуктивний, евристичний, креативний), показники та рівні (достатній, середній, підвищений) сформованості компетентності академічної культури майбутніх педагогічних працівників;

– *удосконалено* методику формування академічної культури майбутніх педагогічних працівників у закладах вищої освіти;

– *подальшого розвитку* набули положення щодо архітекτονіки культури та її соціально-пізнавального функціонального призначення, закономірностей масовості культурно-суспільної місії педагогічних працівників, які обумовлюють поліпрофільність семантики складових потенціалу академічної культури, науково-пізнавальних традицій наслідування досвіду наукових педагогічних шкіл, педагогічної майстерності, альтруїзму, мудрості навчання та практичної сумлінності.

Практичне значення одержаних результатів дослідження полягає у тому, що впроваджено організаційно-педагогічні умови формування академічної культури майбутніх педагогічних працівників у практичну діяльність закладів вищої освіти.

Результати дослідження можуть бути використані викладачами, які здійснюють освітній процес у закладах вищої педагогічної освіти, а також слухачами системи післядипломної освіти з метою підвищення їх професійної кваліфікації.

Основні положення та результати дослідження **впроваджено** у навчальний процес Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова (довідка від 15 лютого 2018 року № 07-10/215), ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (довідка від 16 жовтня 2018 року № 01-15/03/1710-2), Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка (довідка від 22 травня 2019 року № 1623).

Апробація результатів дисертації. Основні положення та результати дисертаційного дослідження висвітлено й обговорено на науково-практичних конференціях, зокрема: «Освіта і формування конкурентоспроможності фахівців в умовах євроінтеграції» (Мукачево, 2017); «Управлінські науки в сучасному світі» (Київ, 2017); «Сучасний викладач у студентоцентричній моделі освітнього процесу університету» (м. Івано-Франківськ, 2016); «Професійна підготовка фахівців у вимірі нових освітніх реалій» (Івано-Франківськ, 2018); «Проблеми та перспективи фахової підготовки сучасного педагога в умовах розбудови Нової української школи»

(Івано-Франківськ, 2019); «Сучасні тенденції розвитку науки і освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів» (Мукачево, 2019).

Публікації. Основні наукові положення дисертаційного дослідження опубліковано в 7 наукових працях, серед яких: 6 статей у наукових фахових виданнях України, 1 стаття у виданні, віднесеному до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus.

Структура дисертації. Дисертація складається з анотацій українською та англійською мовами, вступу, трьох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел (203 найменування). Загальний обсяг дисертації становить 244 сторінки, основний зміст дисертації викладено на 175 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми, визначено мету, завдання, об'єкт, предмет і методи дослідження, розкрито наукову новизну та практичне значення одержаних результатів, подано відомості про апробацію та впровадження результатів дослідження, кількість публікацій дисертанта, описано структуру дисертації.

У першому розділі **«Теоретичний аналіз ролі академічної культури у розвитку освітніх інституцій та формування академічної культури майбутніх педагогічних працівників у закладах вищої освіти»** здійснено аксіологічний, функціональний та системний аналізи відповідно: понятійно-категоріального апарату архітекtonіки культури, культурної взаємодії людини та соціуму, взаємозв'язку культури майбутніх фахівців і професійного середовища, ролі культури у розвитку освітніх інституцій та формування академічної культури майбутніх педагогічних працівників у закладах вищої освіти, розкрито ноосферна роль екологічної культури майбутнього педагогічного працівника.

Розкрито сучасні особливості та обґрунтовано архітекtonіку культури, її понятійно-категоріального апарату; встановлено, що нині прийнято виділяти наступні аспекти культури – генетичний, аксіологічний, гуманістичний, нормативний, соціологічний. Виокремленими структурними особливостями культури вважають рівні (спеціалізований – комунікативний та трансляційний; повсякденний), форми (духовна, матеріальна), типи (східний, західний, специфічно-функціональний, етнічно-автентично-національний, синергетично-синтезований) та елементи (субстанційні – аксіогемі, норми, ментальність, геральдична атрибутика, градаційна таксономія, інноватика; функціональні – освітньо-дослідницькі, мистецькі, літературні, морфологічні, моральні, персоніфіковані, теологічні, політико-юридичні, громадянсько-цивільні, конфесійні; структурно-архітекtonічні – адміністративно-географічні, генезисно-історичні, фундаментально-філософські, етіолого-цивілізаційні, соціально-гуманітарні, процесні, професійні, господарські, планетарні, геосферно-біосферні, міські, сільські, національні та рангово-класові) її будови. Перспективними напрямками досліджень є морфологія та культурологія, семіотика і аксіологія культури, а також культурогенез і її динаміка за реалізації підходів суспільної трансформації – цивілізаційного, еволюційного, сталого, культур-історичного, локально-цивілізаційного у екологічному, соціально-економічному еволюційному розвитку взаємодії Природи (навколишнього природного середовища та природовідповіднос-

ті людини) – Суспільства (особистості та її культур ідентичності, соціуму та його соціальних інституцій, держави, професійних середовищ, культур модернізації та інтеркультурації) – Еволюції (історико-генетичної). Встановлено роль культури, яка є визначальною у гарантуванні безпеки, добробуту, якості життя й буття при забезпеченні сталого розвитку.

Визначено, що комплексна багаторівнева система структури культури (загальнолюдська – елітарна, народна, масова, художня) визначає її функціональне різноманіття (взаємодій культур базису та особистості – нормативної, адаптивної, захисної; суспільного базису культури – символічно-знакова, ціннісна, соціально-пізнавальна; креативно-миротворча культур суспільної взаємодії) в суспільному житті людства, як окремої особистості, так і соціуму.

Структурно-функціональний аналіз культурних взаємин людини та суспільства засвідчив визначальну функціональну гуманістичну роль культур побутової (цивільно-громадянська: морально-етична, правова; сімейна: комунікативна, фізична, лікувально-фізична; безпеки життєдіяльності та якості життя; спілкування та наукової взаємодії: ноосферно-етична; мотиваційно-поведінкова), особистісної (міська, сільська, девіантна, конфесійна, контркультура), субкультурної (естетичні та опозиційні – молодіжні, похилого віку, кримінальні та пенітенціарні).

Встановлено у процесі соціального аналізу понятійно-категоріального апарату соціально-пізнавальне функціональне призначення культури, що усукупнює синергетику взаємин людини та суспільства (традиційна; корпоративна – культура влади, рольова, культура завдання, захисна; професійна – загальні: виробнича, природнича, гуманітарна, аграрна, господарська, землеробська, хліборобська; спеціальні: технічна, екологічна, педагогічна, економічна, політична, військова, юридична), а також контент-аналіз наукових джерел культурології, філософії та соціології культури свідчить, що культура наділена функцією й являє собою механізм передачі соціального та пізнавального досвіду зміни поколінь, історичних епох, і відіграє роль транскордонного транслятора культурної правонаступності й соціалізації. Портативна функція культури полягає у регулюванні міжособистої та суспільної діяльності людей через мораль і право. Підкреслено, що досягнення певного рівня культури передбачає здобуття знань, оволодіння відповідною системою знаків та символів, в тому числі вивчення мови для спілкування чи пізнання галузей наук, видів мистецтв, які віддзеркалюють символічно-знакову функцію культури. Ціннісна функція визначає аксіологічні орієнтації та потреби культурних взаємин особистості й соціуму їх моральні та інтелектуальні ознаки культурвзаємин, що формує і трансформує якісний стан та рівень культури. Особливе множинно функціональне значення культури, полягає у її адаптивній – захисній, креативно-миротворчій ролі культурних взаємин людини та суспільства (демократична; управлінсько-інституційна – працівників управління, процесу управління, умов праці, документації, управлінського апарату; політична-владна – депутатська, парламентська, діяльності суспільно-політичних організацій, електоральної політичної діяльності; національно-родова – матеріальна, побутова, політична, правова, наукова, освітня, філософська).

У процесі інтегрованого аналізу понятійно-категоріального апарату культурних взаємин особистості – професіонала, соціальних груп у професійних сферах розкрито сучасні їх трактування за сферами працевлаштування (у видах культур). Аксіоло-

гічний аналіз наукових джерел засвідчив культур ціннісне тлумачення взаємин людини та професійного середовища їх правової, громадської, організаційної і корпоративної, безпечної, соціальної взаємодії при виконанні професійних обов'язків під час професійної адаптації, та кар'єрного зростання. Соціальний системно-структурний аналіз обґрунтовує культурперетворювальні взаємини людини- професіонала у особистісних типах – реалістичному, артистичному, інтелектуальному, соціальному, конвенційному, підприємницькому, як професійно-компетентного до адаптації і реалізації у професійних середовищах.

Вказано, що системно-структурний аналіз взаємодії та якості культурних перетворень розглядає феномен культури в багаточисленних інтерпретаціях, як певний рівень розвитку здібностей суспільства та людини, що оформлений за типом організації життя й її діяльності.

Системний аналіз причинно-наслідкової взаємодії людини і професійного середовища, у якісних перетвореннях засвідчив, що є такі етапи їх культурно професійних взаємин які передбачають, становлення особистості й її професійної діяльності, а саме: професійна організація особистості, її ставлення до професії та початковий рівень фахової діяльності, яка передбачає реалізацію професійних намірів; професійна підготовка, відповідність професійної компетентності майбутніх професій у видах діяльності; професійна адаптація у професійному колективі її відповідність професійному середовищу; професійна реалізація, самовдосконалення, кар'єрне зростання та професійна життєздатність.

Конкретизовано ноосферну роль екологічної культури педагогічного працівника, яка визначається чинниками забезпечення: екосоціальних (узагальнення суспільних і культурних рис при адаптації до природного середовища; особливості використання та поведінкова мотивація технологічного освоєння природних ресурсів; специфіка культурної адаптації; визначається культурною спадщиною, екологічними – політикою, інвестуванням, освітою, вихованням, ефективністю суспільної діяльності); природно-екологічних (синтез гуманістичних і профільних традицій культури; співвідношення середовища життя і технологічного розвитку людства; гармонізація взаємин з довкіллям; рівень розвитку, який обумовлює екологічну безпеку); соціо-екологічних (моральне ставлення до природи і забезпечення екологічної грамотності; екологічно усвідомлене стале природокористування при врахуванні перспективного розвитку природних та антропогенно змінених екосистем; здатність людини взаємоузгоджувати власні потреби з природним устроєм довкілля; самозбереження і самообмеження людства як природного компоненту; екологічні нормативно ціннісні системи, природоошадна мотивація); соціально-регулятивних інституційних (природничо-наукова освіченість; характерна сукупність норм, поглядів спільнот і особистостей у суспільному ставленні до природи; рівень розвитку суспільства у типах організації життя за екологічними цінностями; засіб соціоприродної самоорганізації; екологічна сфера суспільної діяльності за потребами екологічної комфортності життєзабезпечення; гармонізація взаємин суспільства і довкілля) індикаторів у підсистемах: природно-екологічній, суспільно-екологічній, соціально-регулятивній формування екологічно-ноосферологічної свідомості екологоцентричної парадигми – забезпечення сталості шляхом екологічної освіти, просвітництва, науки, виховання та етики.

У другому розділі «**Методика формування академічної культури майбутніх педагогічних працівників у закладах вищої освіти**» розкрито методичні засади, зміст і методику організації формування академічної культури майбутніх педагогічних працівників у закладах вищої освіти.

Методика формування академічної культури майбутніх педагогічних працівників у закладах вищої освіти передбачає різновекторний феномен *комплексу системоутворювального поєднання*:

- *форм* теоретико-практичної, науково-пізнавальної діяльності з елементами поліпрофільності цільової підготовки (очна (денна, вечірня); заочна (дистанційна, мережева)), а саме: за складовими контингенту здобувачів освітніх послуг, персоніфіковані, тематичні, науково-практичні, групові та мікроконтингентні, дорадчі, тренінгові, просвітницькі, експедиційні, майстерності;

- *методів*: навчально-науково-розвивальної діяльності учасників освітнього процесу (теоретичної, практичної, дослідницької підготовки) та академічної презентації професійного іміджу майбутніх педагогічних працівників – проблемних сценарних ігор, взаємообміну досвіду наукового пізнання, апробацій та наукометрії, академічного спілкування, етики та естетики; інформаційно-логічного сприйняття та відображення сучасних наукових знань та компетентностей – графічно-табличних та методів синектики, прогнозування та моделювання стану і динаміки освітньо-наукового процесу; аналітичного програмно-моніторингового контролю навчальних результатів (ситуаційно-аналітичних, практичних, наукових, дослідницьких, експериментальних, творчих, проектних); мотивації (соціальної, екологічної відповідальності при реалізації принципів академічної доброчесності та етики, мобільності та студентоцентрованості академічного простору освіти, науки та інноватики);

- *засобів* інформаційної цифровізації мультимедійно-телекомунікаційного забезпечення – проектно-інтерактивних, інструментально-технологічних, лабораторно-аналітичних; навчально-методичних та технічно-регулятивних (інформаційних, метричних, мережевих); педагогічного проектування, прогнозування, моделювання, аудиту управління проектами, процесами та системами за семантичними профілями професійної підготовки майбутніх педагогічних працівників з компетентностями академічної культури.

Полівекторність механізмів і *способів* реалізації методики формування академічної культури у процесі *організації* професійної підготовки майбутніх педагогічних працівників у ЗВО – освітньо-виховної, організаційно-моніторингової, дослідницької, управлінської, проектної діяльності обумовлюється *підходами* ситемного привалювання освітньо-наукових поглядів у задоволенні потреб здобувачів освітніх послуг у поєднанні традиційного адміністрування у ЗВО та їх бізнес орієнтацію на максимально ефективне досягнення результатів освітнього процесу виражене на компетентнісну, синергетичну, ситуаційно-сценарну, квалітологічну та ноосферологічну направленості академічного простору освіти, науки та інноватики; ґрунтується на *принципах* загальних (об'єктивності, демократизму, праворегламентації, публічності, структурно-спрямованості, функціональності, організаційності та процесуальності), наукового пізнання, спеціальних (інформаційної діяльності, організації діяльності педагогічних працівників, планування, прийняття управлінських рішень та раціональності структури організації, управління якістю надання освітніх послуг).

Освітня система ЗВО та формування її потенціалу академічної культури передбачає: концептуальні засади навчання культурології та академічної культури; наявність академічної культури, як навчальної дисципліни у системі професійної педагогічної освіти; міжкультурна роль академічної компетентності у культурвзаємодії ЗВО; професійна компетентність педагогічних працівників академічного простору освіти, науки та інноватики.

Методика навчання академічної культури включає: методику навчання академічної культури, як навчальної дисципліни та освітню технологію; методи дослідження потенціалу академічної культури ЗВО; міждисциплінарні зв'язки методики навчання з іншими науками – педагогікою, психологією, лінгвістикою, соціологією, країнознавством, екологією, наукометрією, квалітологією, інформатикою та методологією наукового пізнання.

Система навчання академічної культури включає: систему навчання та системний підхід; класифікація підходів до навчання (комунікативно-діяльнісний, компетентнісний, рефлексивний, культурологічний, рівневий, професійно орієнтований); цілі і зміст навчання; принципи навчання (дидактичні, методичні); методи і технології навчання академічної культури та організація навчальної діяльності (комунікативні, організаційні, сучасні освітні технології); засоби навчання (навчально-методичний комплекс і його функції, склад та характеристика основних компонентів, критерії їх аналізу та оцінювання).

Контроль у навчанні характеризує: цілі, особливості, функції, види контролю та оцінювання, вимоги до нього, засоби, форми, об'єкти, критерії і параметри оцінювання.

Організаційно-педагогічні засади формування компетентності академічної культури включають: загальну характеристика освітньої діяльності; науково-метричні особливості формування навичок і розвитку вмінь; типологію вправ і вимоги до них; практичні завдання для формування компетентності.

Методика формування компетентностей академічної культури базується на: загальній характеристиці, цілях формування, академічний мінімум у ЗВО, академічній етиці та доброчесності, факторах впливу, етапах, засобах та методичних засадах формування, контролю рівня сформованості компетентності; методиці формування часткових мовленнєвих, культурологічних, педагогічних, психологічних, науково-методичних та інформаційних, навчально-стратегічних компетентностей у педагогічних працівників.

Організація і забезпечення процесу формування компетентності академічної культури у ЗВО передбачає: планування освітнього процесу, організаційні форми навчання, вимоги до теоретико-практичної, інформаційно-аналітичної, науково-методичної діяльності педагогів, індивідуалізація процесу, самостійна та персональна робота здобувачів освіти.

До методів і технологій навчально-пізнавальної діяльності віднесено: методи, їх класифікація (свідомого сприйняття, прямої дії, усні, мультимедійні, аудіовізуальні, комбіновані, комунікативно-ігрові, інтенсифікації), технології (програмованого, інтенсивного, педагогічні, віртуальні, рефлексивні, тандемні) навчання.

У третьому розділі **«Модель та організаційно-педагогічні умови формування академічної культури майбутніх педагогічних працівників у закладах вищої освіти**

та експериментальна перевірка їх ефективності» здійснено педагогічне моделювання процесу формування академічної культури майбутніх педагогічних працівників у закладах вищої освіти; викладено організацію експериментального педагогічного дослідження, зміст і результати експерименту за етапами; здійснено математичний аналіз результатів експериментального дослідження, сформульовано висновки експериментальної доведеності достовірності результатів.

Розроблено модель для системно-функціональної візуалізації освітнього процесу, що передбачає цільовий, теоретико-змістовий, науково-методичний, діагностико-оцінний та результативно-релевантний блоки (рис. 1).

Вказано, що функціонально-орієнтованим контингентом здобувачів освітніх послуг є абітурієнти, які професійно-орієнтовані та вмотивовані долучитися до когорти представників академічної спільноти з можливістю майбутньої реалізації компетентності академічної культури як педагогічних працівників за посадами у ЗВО I-II рівнів акредитації викладача, старшого викладача, голови циклової комісії, завідувача профільного відділення, заступника директора та директора.

Педагогічний експеримент сприяв вирішенню дисертаційного завдання дослідження, яке полягає в визначеності рівнів сформованості компетентності академічної культури майбутніх педагогічних працівників та ефективності виявлених і теоретично обґрунтованих педагогічних умов формування академічної культури майбутніх педагогічних працівників у закладах вищої освіти: вільного волевиявлення свідомості; свободи слова для кожного учасника освітньої інституції; волеорієнтованого всеохоплюючого вибору свободи академічного пошуку; академічного наслідування волесприйняття від наставника до послідовника; академічної поваги до наукових шкіл шляхом.

Експериментальна робота була реалізована відповідно до таких етапів: *орієнтовно-діагностувальному* (прагнення професійно реалізовувати принципи академічної культури та мобільності у освітньому процесі); *ідентифікаційно-констатувальному* (скринінг у критеріях та на рівнях показників сформованості компетентності у майбутніх педагогічних працівників експериментальних і контрольних груп); *формуально-системному* (динамічність варіабельності рівнів сформованості компетентностей майбутніх педагогічних працівників експериментальних (ЕГ) і контрольних (КГ) груп порівняно з ідентифікаційно-констатувальним етапом), та *контрольному* – аналіз експертних результатів дослідження.

У експериментальному дослідженні брали участь загалом 623 студенти, з них до КГ увійшло 300 осіб, до ЕГ – 323 осіб.

Експериментальною базою дослідження було обрано: Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка, ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника».

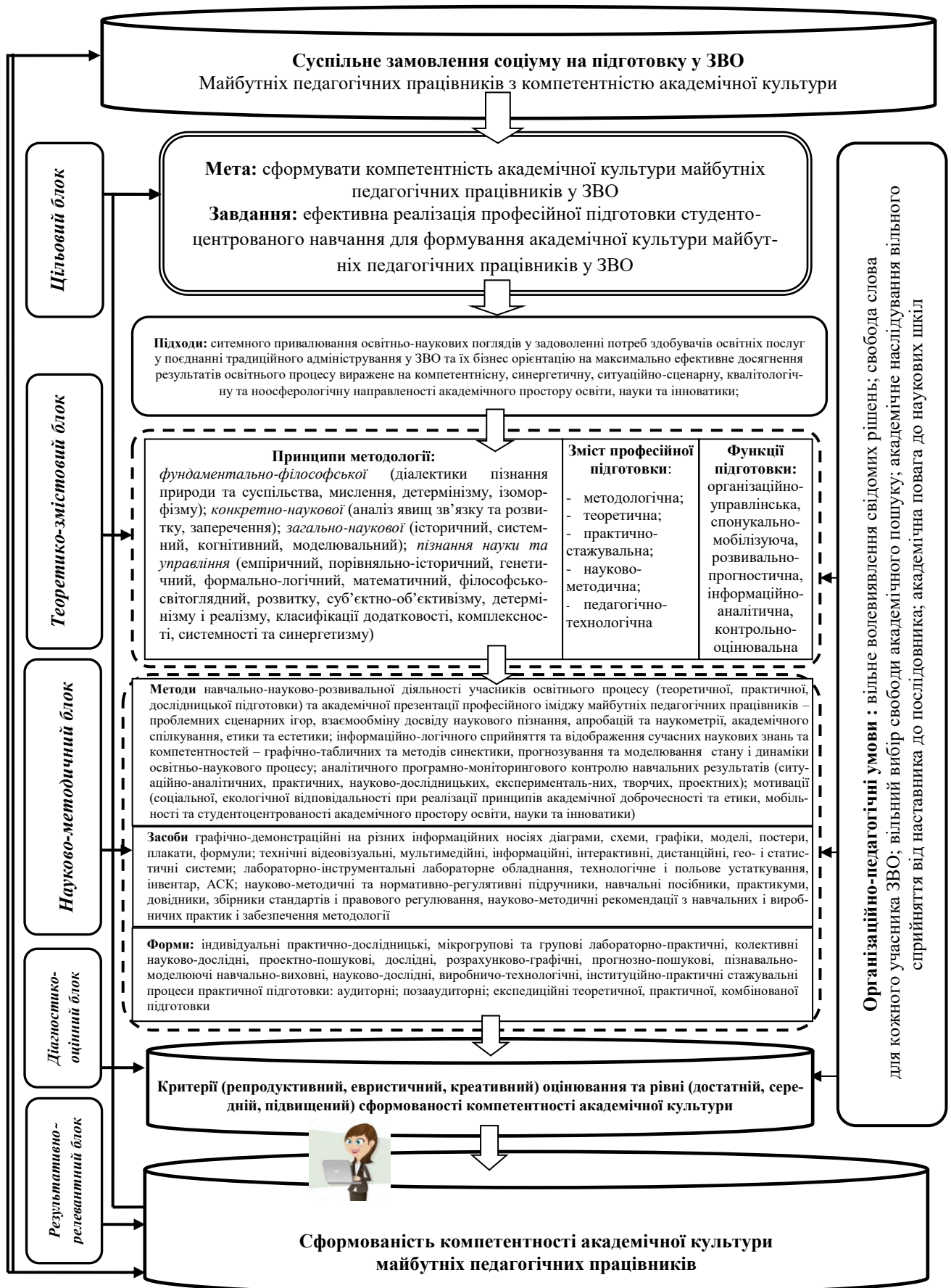

Рис. 1. Модель формування академічної культури майбутніх педагогічних працівників у закладах вищої освіти

На *орієнтовно-діагностувальному* етапі експерименту використано професійну орієнтованість студентів за методиками встановлення відповідності типології професій Є. Клімова на основі психології професійного самовизначення (2004 р.) таксономії класифікацій професій за предметом праці Дж. Голланда (1996 р.) ранжували контингент здобувачів освіти за категоріями приналежності у сегментах людина - людина; людина – техніка; людина - художній образ; людина - природа; людина - знак для реалізації у професійних середовищах – реалістичному, дослідницькому, артистичному, соціальному, підприємницькому, конвенційний. Встановлено у відсотках (%), що прагнення майбутніх педагогічних працівників орієнтовані на взаємодію з людьми складає – 29, самовираження в художньо-естетичній діяльності – 18, природовідповідності – 23, роботи з технікою – 20 та інформаційно-цифрової, знакової орієнтації – 10; відповідно професійна орієнтованість мотиваційних прагнень розподілена у співвідношеннях: реалістично-технологічна діяльність інструментально і технічно опредмечена – 18, науково-дослідна робота – 15, задіяння у мистецькій сфері – 14, фахова зайнятість у роботі з людьми та громадській діяльності – 22, підприємницька діяльність – 23, робота зі систематизації зберігання і репродукування будь-якої інформації – 8 %, що сприяло систематизації професійних орієнтирів майбутніх педагогів у самовизначенні формування компетентності власного академічного потенціалу культури.

На *ідентифікаційно-констатувальному* етапі експерименту було встановлено, що рівень сформованості компетентності академічної культури майбутніх педагогічних працівників у контрольній та експериментальній групах був однаковим.

На *формульовально-системному* етапі експерименту студенти експериментальної групи навчалися за спеціально розробленими програмами при удосконаленому науково-методичному забезпеченні у ході їхньої професійної підготовки до академічної культури та за запропонованими організаційно-педагогічними умовами, у контрольній групі – за традиційною методикою навчання. Презентована модель професійного формування академічної культури у майбутніх педагогічних працівників у ЗВО на *контрольному* етапі експерименту за критеріальними (враховуючи рівень сформованості компетентності академічної культури у здобувачів освіти) й експертними (визначаючи ефективність даної моделі за результатами анкетування експертів) параметральними оцінками.

У ході реалізації *формульовально-системного* етапу педагогічного експерименту за даними анкетування і тестування рівні сформованості у студентів контрольної групи майже не зазнали змін. На противагу у експериментальній групі, яка здобувала освіту за розробленими фаховими спеціальними програмами та за запропонованими організаційно-педагогічними умовами, було виявлено кращі результати сформованості високого та середнього рівнів компетентності академічної культури майбутніх педагогічних працівників (рис. 2).

Метою встановлення достовірності ефективності педагогічних умов формування академічної культури майбутніх педагогічних працівників у ЗВО методом експертного оцінювання було перевірено валідність здобутих освітніх результатів. Експертну оцінку здійснювали за Протоколом висновку групи уповноважених оцінювачів (експертного індивідуального та колективного анкетування). Уповноважені експерти з оцінки релевантності результатів були науково-педагогічні працівники, адмініс-

тратори ЗВО та їх стратегічні партнери-роботодавці, волонтери, фінансові донори-патронат, зацікавлені сторони з числа громадськості встановили, що необхідно усунути суттєві розбіжності оцінювання ефективності моделі між надавачами, здобувачами та споживачами освітніх послуг. Це свідчить про необхідність, своєчасність та актуальність виявлення та теоретичного обґрунтування педагогічних умов формування академічної культури майбутніх педагогічних працівників у закладах вищої освіти.

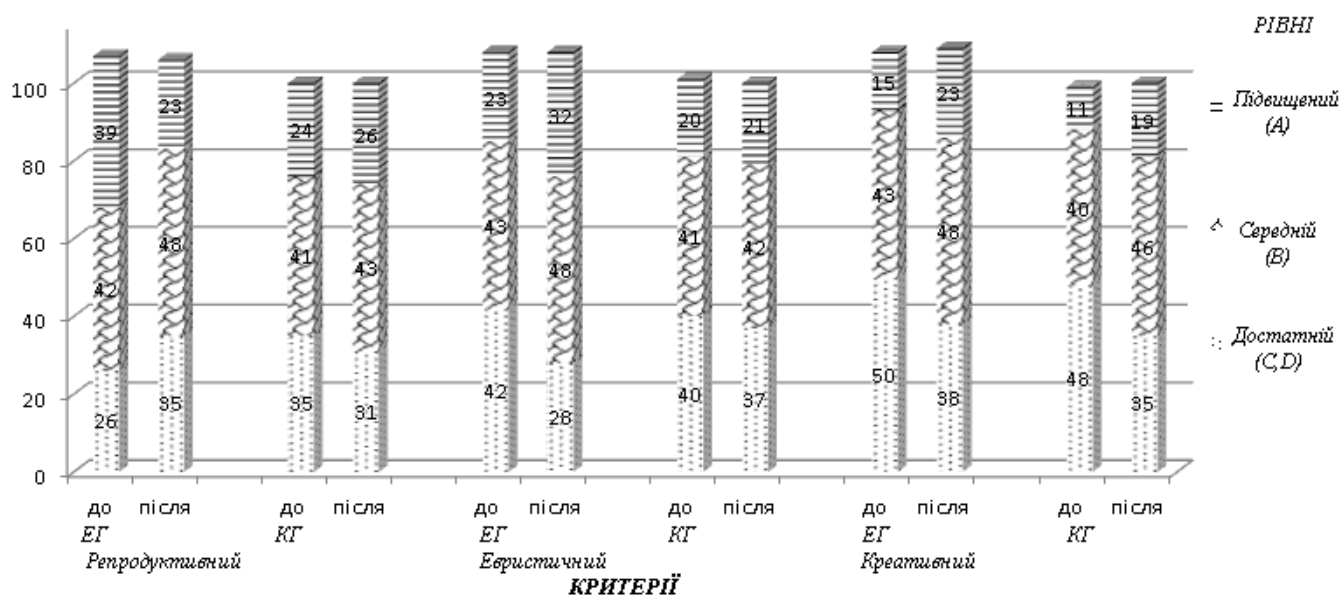

Рис. 2. Динаміка рівнів сформованості компетентності академічної культури майбутніх педагогічних працівників у ЗВО до і після проведення експерименту у контрольних (КГ) та експериментальних групах (ЕГ)

Для підтвердження достовірності здобутих результатів за статистичним критерієм К. Пірсона (χ^2) у розрахунку фактичного значення статистичного критерію визначено 34,89, за табличним дорівнює 7,815. Ступінь вільності (m) при цьому склав 3. Оскільки $\chi^2(34,89) > \chi^2(7,815)$, то нульова гіпотеза H_0 має відхилення, то приймається альтернативна – H_1 , що засвідчує ефективність педагогічних умов формування академічної культури майбутніх педагогічних працівників у закладах вищої освіти.

Таблиця 1

Якісні критерії ефективності сформованості академічної культури педагогічних працівників у закладах вищої освіти

Показник ефективності	Значення показника	Оцінка ефективності
Pi	$0,8 \leq Pi \leq 0,99$	Підвищена
	$0,6 \leq Pi \leq 0,79$	Середня
	$0,4 \leq Pi \leq 0,59$	Достатня

Встановлено підтвердження вірогідності релевантності експериментальних результатів дослідження за формулою Лапласа, а саме з ймовірністю $P_i(K) = 0,89$ підтверджено ефективність професійної підготовки, у зв'язку з статистичною оцінкою отриманих даних, оскільки значення знаходиться в діапазоні статистичної достовірності $0,8 \leq P_i(K) \leq 1$. Згідно теорії ймовірності експериментально доведено результативність виявлених і теоретичного обґрунтованих педагогічних умов формування академічної культури майбутніх педагогічних працівників у закладах вищої освіти.

ВИСНОВКИ

1. Здійснено аналіз наукової літератури щодо ролі академічної культури у розвитку освітніх інституцій та формування академічної культури майбутніх педагогічних працівників у закладах вищої освіти. Акцентовано увагу на тому, що моделювання культурних взаємин людини і професійного середовища, її професійного становлення сприяють адаптивним узгодженням професійної праці людини соціальному замовленню суспільства та професійно розвивальним здатностям особистості, спроможної збільшувати амплітуду варіабельності власної професійної педагогічної діяльності й забезпечувати відповідність професійних можливостей зростаючим запитам професійного середовища. Вища освіта є інноваційним рушієм сталого розвитку стрімко трансформованого суспільства, публічно-відповідальною у нарощуванні та реалізації потенціалу академічної культури, постає у глобальній перспективі сприяння громадянській позиції компетентності випускників у реагуванні на національні, регіональні та глобальні виклики, відкритою соціокультурною формою зі забезпечення прозорості, рівнодоступності та збалансованої мобільності педагогічних працівників.

2. Теоретично обґрунтовано структуру академічної культури майбутніх педагогічних працівників; критерії (репродуктивний, евристичний, креативний), показники та рівні (достатній, середній, підвищений) сформованості компетентності академічної культури майбутніх педагогічних працівників. Сформований педагогічний працівник з компетентностями академічної культури професійно реалізується в сферах освіти, науки та інноватики, соціально-економічній, інформаційно-пропагандистській та дорадчо-волонтерській за умов оволодіння комплексу академічних здатностей реалізації потенціалу культури – академічної доброчесності та етики, комунікацій, мережевої взаємодії, дослідництва, наукової мови, психолого-педагогічної культури взаємин, науково-метричного представлення педагогічного реноме; набуття фахово-вагомих якостей – інтуїтивністю, альтруїзму, ціленаправленістю, міждисциплінарністю світогляду, конативності задоволення від роботи, еклектики, креативністю; практичної адаптації у майбутньому професійному середовищі з готовністю здійснювати педагогіко-психологічну, організаційну, навчально- та науково-методичну, проектно-планувальну, моніторингово-контрольну, просвітницьку діяльність; сформованості системних компонентів академічної культури, як культури сучасних наукових знань, апробації та метрики результатів наукового пізнання, доброчесності їх оприлюднення, етики та естетики взаємин представників академічної спільноти, продовження академічних традицій наукових педагогічних шкіл, академічних цінностей і моралі для реалізації системоутворюючої ролі освітньо-наукових комплек-

сів ЗВО (основних елементів – знань, переконань, достовірних парадигм у синергізмі інтелектуально-чуттєвих і вольових компонентів); функціонального призначення (пізнавального, щодо систематизації результатів пізнання навколишнього середовища, науково-метричного, аксіологічного та художньо-естетичного їх відображення; інформативного, щодо усвідомлення трактування академічної культури, інтелектуальної та духовної спадщини; світоглядного з забезпечення системної єдності науково-пізнавальних, емоційних, метричних та елементів свідомості окремої особистості та академічної спільноти в глобальному суспільному контексті; комунікативного; системно-регулюючого виховного, технічно-регламентуючого характеру.

3. Розроблено та обґрунтовано методичні засади формування академічної культури майбутніх педагогічних працівників, а саме: зміст процесу формування та методу організації. Методика формування академічної культури майбутніх педагогічних працівників у закладах вищої освіти виступає комплексом планувально-організаційних, організаційно-педагогічних, методичних, соціально-економічних, матеріально-фінансових, інформаційно-технологічних, адміністративних заходів, умов, процедур з забезпечення ефективності неперервності, наскрізності, системної наступності освітнього процесу (у складових структурної організації, функціональності, змістовності та практичної активності) студентоцентрованого навчання педагогічних працівників, яка передбачає здобуття та розвиток сучасних наукових знань, професійно-практичних умінь, навичок і компетентностей, набуття досвіду професійно-орієнтованої та спеціальної фахової діяльності у відповідності до соціальних запитів (сучасних і пролонгованих) професійних середовищ зайнятості педагогічних працівників.

4. Розроблено модель формування академічної культури майбутніх педагогічних працівників у закладах вищої освіти. Системна взаємоузгоджена єдність блоків моделі узгоджується задоволенням запитів суспільного замовлення соціуму на підготовку у ЗВО педагогічних працівників з компетентністю академічної культури у відповідних блоках: *цільовим* метою з реалізації управління цілями ЗВО за актуалізованою метою, завданнями та підходами до професійної підготовки майбутніх педагогів; *теоретико-змістовим* для забезпечення навчально-пізнавальної, дослідницької, практично-стажувальної діяльності організації освітнього процесу формування змісту (складових підготовки – методологічної, теоретичної, практично-стажувальної, науково-методичної, педагогічно-технологічної) і функцій (організаційно-управлінської, спонукально-мобілізуючої, розвивально-прогностичної, інформаційно-аналітичної, контрольної-оцінювальної) на базисі принципів методології (фундаментально-філософської – діалектики пізнання природи та суспільства, мислення, детермінізму, ізоморфізму; конкретно-наукової – аналіз явищ зв'язку та розвитку, заперечення; загально-наукової – історичний, системний, когнітивний, моделювальний; пізнання науки та управління – емпіричний, порівняльно-історичний, генетичний, формально-логічний, математичний, філософсько-світоглядний, розвитку, суб'єктно-об'єктивізму, детермінізму і реалізму, класифікації додатковості, комплексності, системності та синергетизму) щодо управління освітніми проектами та результатами підготовки; *науково-методичним* у поєднанні методів (навчально-науково-розвивальної діяльності учасників освітнього процесу (теоретичної, практичної, дослідницької підготовки) та академічної презентації професійного іміджу майбутніх педагогічних працівників – проблемних сценарних ігор, взаємообміну

досвіду наукового пізнання, апробацій та наукометрії, академічного спілкування, етики та естетики; інформаційно-логічного сприйняття та відображення сучасних наукових знань та компетентностей – графічно-табличних та методів синектики, прогнозування та моделювання стану і динаміки освітньо-наукового процесу; аналітичного програмно-моніторингового контролю навчальних результатів (ситуаційно-аналітичних, практичних, науково-дослідницьких, експериментальних, творчих, проектних); мотивації (соціальної, екологічної відповідальності при реалізації принципів академічної доброчесності та етики, мобільності та студентоцентрованості академічного простору освіти, науки та інноватики)), засобів (графічно-демонстраційні на різних інформаційних носіях діаграми, схеми, графіки, моделі, постери, плакати, формули; технічні відеовізуальні, мультимедійні, інформаційні, інтерактивні, дистанційні, гео- і статистичні системи; лабораторно-інструментальні лабораторне обладнання, технологічне і польове устаткування, інвентар, АСК; науково-методичні та нормативно-регулятивні підручники, навчальні посібники, практикуми, довідники, збірники стандартів і правового регулювання, науково-методичні рекомендації з навчальних і виробничих практик і забезпечення методології) та форми (індивідуальні практично-дослідницькі, мікрогрупові та групові лабораторно-практичні, колективні науково-дослідні, проектно-пошукові, дослідні, розрахунково-графічні, прогнозно-пошукові, пізнавально-моделюючі навчально-виховні, науково-дослідні, виробничо-технологічні, інституційно-практичні стажувальні процеси практичної підготовки: аудиторні; позааудиторні; експедиційні теоретичної, практичної, комбінованої підготовки) навчання для ефективного забезпечення процесного управління якістю підготовки; *діагностико-оцінним* за обраними критеріями (репродуктивний, евристичний, креативний) оцінювання та рівнями (достатній, середній, підвищений) сформованості компетентності академічної культури майбутніх педагогічних працівників; *результативно-релевантним* з діагностики динаміки сформованості компетентності академічної культури майбутніх педагогічних працівників у ЗВО за організаційно-педагогічними умовами з метою гарантування компетентного застосування професійної сформованості майбутнього педагогічного працівника у академічному просторі, зайнятості та професійного розвитку потенціалу академічної культури. Результатом є сформованість компетентності академічної культури майбутніх педагогічних працівників.

5. Виявлено та теоретично обґрунтовано організаційно-педагогічні умови формування академічної культури майбутніх педагогічних працівників у закладах вищої освіти (вільне волевиявлення свідомих рішень; свобода слова для кожного учасника ЗВО; вільний вибір свободи академічного пошуку; академічне наслідування вільного сприйняття від наставника до послідовника; академічна повага до наукових шкіл), та експериментально перевірено їх ефективність.

Проведене дослідження не охоплює всі аспекти формування академічної культури майбутніх педагогічних працівників у закладах вищої освіти. Подальшого дослідження потребують питання, пов'язані з використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій в освітньому процесі підготовки майбутніх педагогічних працівників у закладах вищої педагогічної освіти.

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації

Статті у наукових фахових виданнях України

1. Шовш К. С. Основні суперечності технологізації інформаційної культури вчителя / К. С. Шовш // Вища освіта України. К. : 2015. – Вип.3. – С. 26 – 34.
2. Шовш К. С. Інформатизація освіти як теоретична і практична проблема / К. С. Шовш // Вища освіта України. К. : 2015. – Вип.4. – С. 32 – 37.
3. Шовш К. С. Інформаційна культура соціального педагога: особливості формування та реалізації / К. С. Шовш // Вища освіта України. К. : 2017. – Вип.1. – С. 65 – 71.
4. Шовш К.С. Інформаційна культура педагога: проблеми визначення та формування / К. С. Шовш // Соціальна робота в Україні: теорія і практика. К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2015. – Науково-методичний журнал № 1-4. – С. 47 – 56.
5. Шовш К.С. Реалізація інформаційної культури вчителя як необхідної умови конкурентоспроможності в умовах євроінтеграції / К. С.Шовш // Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія «Педагогіка та психологія». Мукачєво : 2017. – Вип.2 (6). – С. 222 – 225.
6. Шовш К. С. Створення інформаційної інфраструктури та комп'ютерної бази навчального середовища ВНЗ / К. С. Шовш // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 5. «Педагогічні науки: реалії та перспективи» – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2017. – Вип. 134. – С. 242 – 256.

Стаття у виданні, віднесеному до міжнародної наукометричної бази даних

7. Шовш К. С. Здоров'язберезувальна складова академічної культури майбутніх педагогічних працівників у закладах вищої освіти / К. С. Шовш // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія № 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт): зб. наукових праць / За ред. О. В. Тимошенка. К.: Видавництво НПУ імені М.П. Драгоманова, 2019. Випуск 4 (112) 19. С. 175–182. (Видання внесено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus).

АНОТАЦІЇ

Шовш К. С. Формування академічної культури майбутніх педагогічних працівників у закладах вищої освіти. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальностей 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. – Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. – Київ, 2019.

У дисертації ґрунтовно розглянуто проблему формування академічної культури майбутніх педагогічних працівників у закладах вищої освіти.

Вперше виявлено, теоретично обґрунтовано та експериментально перевірено ефек-

тивність організаційно-педагогічних умов формування академічної культури майбутніх педагогічних працівників у закладах вищої освіти, до яких віднесено: вільне волевиявлення свідомих рішень; свобода слова для кожного учасника ЗВО; вільний вибір свободи академічного пошуку; академічне наслідування вільного сприйняття від наставника до послідовника; академічна повага до наукових шкіл; розроблено модель формування академічної культури майбутніх педагогічних працівників у закладах вищої освіти, яка складається з цільового, теоретико-змістового, науково-методичного, діагностико-оцінного та результативно-релевантного блоків.

Уточнено структуру академічної культури майбутніх педагогічних працівників; критерії (репродуктивний, евристичний, креативний), показники та рівні (достатній, середній, підвищений) сформованості компетентності академічної культури майбутніх педагогічних працівників.

Удосконалено методику формування академічної культури майбутніх педагогічних працівників у закладах вищої освіти.

Ключові слова: формування академічної культури, майбутні педагогічні працівники, заклади вищої освіти.

Shovsh K. Shaping academic culture of future pedagogical workers in higher education institutions. – Manuscript.

Thesis for attaining degree of candidate of pedagogical sciences on specialty 13.00.04 – theory and methodology of professional education. – National Pedagogical Dragomanov University. – Kyiv, 2019.

The thesis dwells upon the problem of shaping academic culture among future pedagogical workers in higher education institutions.

For the first time the efficiency of organizational and pedagogical conditions for shaping culture of future pedagogical workers in higher education institutions has been emphasized, theoretically proven, and experimentally checked, namely: unfettered expression of conscious decisions; freedom of speech for all stakeholders of an educational institution; free choice of the freedom of academic search; academic inheritance of free adoption from the advisor to the follower; academic respect to scientific schools; a model for shaping academic culture of future pedagogical workers in higher education institutions, which comprises target, theoretical and intensional, scientific and methodological, diagnostic and assessment and result and relevance blocks, has been developed.

The structure of academic culture of future pedagogical workers, criteria (reproductive, heuristic, creative), indices and levels (sufficient, average, high) of competence of academic culture of future pedagogical workers have been specified.

The technique of forming academic culture of future pedagogical workers in higher education institutions, being a complex of planning and organizational, organizational and pedagogical, methodological, socio-economic, material and financial, information and technological, and administrative means, conditions and procedures for ensuring the efficiency of continuity, inheritance, and systematic continuity of the educational process (in the components of structural organization, functionality, content, and practical activity) of student-centered training of pedagogical workers, which implies obtaining and developing modern scientific knowledge, professional and practical skills and competencies, gaining experience of professionally-oriented and special professional activities in accordance

with social demands (current and long-acting) from professional environments of pedagogical workers has been improved.

The provisions on the architectonics of culture and its socio-cognitive functional purpose, the regularities of the mass nature of the cultural and social mission of pedagogical workers, which determine the poliprofile semantics of the components of the potential of academic culture, scientific and cognitive traditions of inheritance and experience of teaching and practical honesty have been further developed.

Keywords: shaping academic culture, future pedagogical workers, higher education institutions.